



# KLEUTERBOEKJE



VRIJESCHOOL  
ALMERE

'Vanuit de geestelijke wereld zijn deze kinderen tot ons afgedaald. Wij hebben hun raadsel te ontsluiten van dag tot dag, van uur tot uur.'

- 5 **WELKOM**
- 6 **VOOR HET EERST NAAR SCHOOL**  
Eerst schooldag
- 7 **IN DE KLAS**  
Poortwachters  
Ochtendspel  
Het vrije spel  
Zintuigen ontwikkelen  
Nabootsing  
Vingerspelletjes en handgebaren  
Oudste kleuters  
Sprookjes vertellen  
Taal  
Opruimen  
Etenstijd  
Buiten spelen  
Wandelen  
De dag afsluiten  
Ademhaling en ritme van de klas
- 15 **WEEKRITME**  
Euritmie  
Tekenen
- 17 **JAARFEESTEN**
- 21 **NOG EVEN OP EEN RIJTJE**  
Waarnemingen, beeldvorming en rapportage  
Pedagogische vergadering  
Contact met de ouders  
Leerrijpheid
- 22 **WAARNEMINGEN, BEELDVORMING EN RAPPORTAGE**
- 24 **WANNEER IS MIJN KIND LEERRIJP?**  
leerrijpheid op het lichamelijke gebied  
leerrijpheid op sociaal-emotioneel gebied  
Tekenen  
Doorverwijzing bij aanvullend onderzoek  
Leerrijpheidscommissie  
Van kleuter naar kroonkind  
Kroonkinderendag  
Uitje kroonkinderen  
Van kleuter naar eersteklasser
- 30 **INTERESSANTE BOEKEN**



Dit informatieboekje is bedoeld als praktische gids voor nieuwe ouders op onze school. Hiermee willen wij u als ouders een inkijk geven in de kleuterklassen en hun dagelijkse rituelen. Praktische informatie zoals schooltijden en benodigdheden voor de eerste schooldag zijn ook opgenomen in deze gids.

Achter in de gids vindt u een boekenlijst met titels van interessante boeken, mocht u zich meer willen verdiepen in de ontwikkeling van uw kleuter en het Vrijeschoolonderwijs.

De gids is met opzet algemeen opgesteld, elke kleuterjuf geeft weer een eigen persoonlijke vorm aan de dag en de activiteiten.

Mocht u naar aanleiding van deze gids nog vragen hebben, dan horen wij dat graag.

De kleuterjuffen

Welkom in onze school. Vanaf 4 jaar zijn kinderen welkom op school.

Vaak is dit moment een reuze stap voor het jonge kind; namelijk van oudste peuter naar jongste kleuter. Naast het gezonde ritme in de klas en de terugkerende verhalen en rituelen heeft de 4-jarige kleuter vooral ook behoefte aan een gezond weekritme, waarbij de in- en uitademing van *inspanning* en *ontspanning* ondersteunend werkt aan de verdere groei en ontwikkeling van het kind. Op deze pedagogische gronden hebben wij daarom voor de jongste kleuters een 4-daagse schoolweek met een rustmoment op de woensdagen. Vanaf 5 jaar is uw kind leerplichtig, dat betekent dat het kind vanaf die dag **elke dag** naar school komt.

### Eerste schooldag

Op de eerste schooldag neemt uw kind een tasje mee waar een broodtrommeltje in zit, gevuld met brood en fruit. Dit tasje krijgt u van de leerkracht. Drinken krijgt uw kleuter op school.

In de klas hebben de kleuters gympen aan die aan de kapstok in de gangtas worden bewaard.

De eerste week mag u als ouder uw kind nog even mee naar binnen begeleiden.

*De nacht is geweken,  
de dag breekt weer aan.  
Kom dwergen,  
kom nu opgestaan  
en samen aan het werk gegaan.  
We wassen onze handen,  
en poetsen onze tanden.  
Broeken aan en mutsen op,  
aangetrokken en opgezet.  
Kom dwergen kom nu opgestaan  
en samen aan het werk gegaan.  
Stralend stijgt de zon omhoog  
Rijzend langs de hemelboog  
Wijst zij ons de weg  
Door de stille nacht omhuld  
Worden wij met kracht vervuld  
Voor de nieuwe dag...  
Dankbaar gaan wij aan het werk,  
blij en sterk!*



### Het begin van de dag

#### Poortwachters

Om de beurt mogen 2 kinderen poortwachter zijn. Poortwachter zijn, is extra gezien worden door de juf en de hele dag juf helpen.

#### Ochtendspel

Elke ochtend wordt er in de kleuterklas een arbeidsspel of kringspelen gedaan. De kleuterjuffen besteden veel tijd aan het ontwikkelen van onderste 4 zintuigen, de grove en de fijne motoriek. Hoe meer coördinatie er is in het lichaam, des te sterker wordt de basis gelegd voor het beweeglijke denken. In de kleuterklas bieden wij de mogelijkheden om dit op te bouwen.

De kleuters genieten van de kringspelen. Ze leren zich te oriënteren in de ruimte en het werkt sociaal vormend. Alle kinderen worden in de kring opgenomen, ze vormen samen een geheel in de kring. De kleuter leert in beweging te komen en mee te bewegen met de juf en de ander.

#### Het vrije spel

Het spel vindt plaats in een uitnodigende klas. De kinderen spelen in een veilige, omhullende en uitnodigende omgeving,

met allerlei natuurlijke spel- en ontwikkelingsmaterialen.

In het vrije spel ziet u veel dingen terug die het kind heeft waargenomen in de volwassen wereld en vanuit nabootsing herbeleeft en zich eigen maakt. De kinderen spelen in het groot: ze bouwen hutten, boten, vliegtuigen, zwembaden of bijvoorbeeld een manege. Daarbij wordt van alles gebruikt: tafels, stoelen, lappen, zandzakken, blokken enz. De kinderen spelen ook in het klein: ze spelen bijvoorbeeld vaders en moeders met poppen, maken taferelen met dieren, schelpen en stenen of spelen met het poppenhuis.

Tijdens het vrije spel kunnen de kinderen ook activiteiten voor de fijne motoriek beoefenen zoals koordje draaien, tekenen, bijenwas kneden, ketting rijgen enz. De juf houdt het spel goed in de gaten, het moet wel 'GOED' spel zijn. Er zijn voor de kinderen dan ook spelregels. Veiligheid staat voor alles, eerbied en respect horen daar ook bij. De kinderen die er langer zijn, weten hoe ze omgaan met de materialen in de klas en de nieuwe kinderen volgen vanzelfsprekend. Het aantal kinderen dat met elkaar speelt, is vrij. De kinderen hebben onderling veel contact. Ze kijken

naar elkaar, vragen en overleggen. In de klas zijn er uiteenlopende natuurlijke materialen aanwezig: hout, steen, zand, water, kastanjes, stoffen, planken, blokken, kisten, auto's, boomstronken, poppen, kabouters, boerderijen, poppenhuis, ballen, dieren, pannen, potten enz. Het materiaal nodigt het kind uit om in de fantasiestroom te komen. Een blok hout kan een boot zijn en daarna een telefoon.

Tijdens het vrije spel is er tijd om kinderen extra te helpen met de fijne en grove motoriek en met rekenen en taal in spelvorm. In elke kleuterklas zijn ontwikkelingsmaterialen aanwezig om deze vaardigheden te oefenen.

### Zintuigelijke ontwikkeling

De kleuterjuffen werken aan **12 zintuigen**. Daarvan zijn er 4 die werken op het wilsgebied:

- De tastzin
- De levenszin
- De bewegingszin
- De evenwichtszin

Met de **tastzin** ervaart het kind zichzelf ten opzichte van de wereld om zich heen. De **levenszin** wordt opgebouwd als het kind in een harmonische omgeving mag leven en kan daar vreugde aan ervaren. In het oefenen van nieuwe bewegingen

(zelf **bewegingszin**) oefent het kind het gevoel van vrijheid. Dit schenkt vreugde en legt de basis voor het latere leven. Nauw verbonden hiermee is de **evenwichtszin**, waarbij concentratie een rol speelt. Tijdens het vrije spel worden voornamelijk deze vier zintuigen gestimuleerd.

### Nabootsing

Kleuters zijn in de nabootsingsfase, daarom is het belangrijk dat de mensen in hun omgeving 'ouders en juf' 'nabootsingswaardig' zijn. Dit komt tot uiting in woord en gebaar. Een waarachtig voorbeeld zijn.

### Handgebaren spelletjes

De handgebaren spelletjes zijn de tegenhanger van de grote bewegingen. De fijne motoriek wordt elke dag geoefend tot in de vingertoppen. Hierdoor ontstaat het fijne beweeglijke denken. Alles wat in de vingertoppen gebeurt, spiegelt zich in het denken. Door gebaren te ondersteunen met liedjes en versjes, gaat het kind zich vanuit de belevingswereld verbinden met taal en de bewegingen. Bij het nabootsen van handgebaar spelletjes beweegt het denken van buiten naar binnen, dat geeft een innerlijk welbehagen. Door het woordgebruik in de versjes wordt het spreken ontwikkeld.



...en ze leefden  
nog lang  
en gelukkig...

### Oudste kleuters

Rond de herfstvakantie gaat het spel van de oudste kleuters veranderen. Ze worden enthousiast voor opdrachten van de juf en ontwikkelen zo hun taakgerichtheid. Het spel wordt anders: er wordt overlegd, wie doet wat en waar, er wordt naar elkaar geluisterd en echt samengewerkt. Tijdens het vrije spel beginnen de oudsten aan een werkje, waar zij vanaf de zomervakantie vaak al naar hebben uitgekeken.

Als het kind niet meer alles vanzelfsprekend nabootst, ontwikkelt zich de zelfstandige wil.

De tijd is aangebroken om 'echte' werkjes te krijgen en opdrachten uit te voeren zoals juf het voordeet.

De wil tot leren gaat zich ontwikkelen. Het is een aanbieding en voorbereiding voor de eerste klas: concentratie, gerichte wil, begeertewil wordt echte wil tot leren.

Voorbeelden van 'oudste kleuterwerkjes' zijn: een bal vilten en borduren, bootjes timmeren, popjes maken en weven.

De jongste kleuters kijken graag toe en verheugen zich om het later als zij groot zijn ook te mogen doen.

### Vertellen

In de kleuterklas vertellen de juffen sprookjes en verhalen die bij de seizoenen passen. Ook worden er prentenboeken voorgelezen en bekeken. De sprookjes vertellen de juffen uit het sprookjesboek van Grimm. Dit zijn sprookjes die stammen uit een ver verleden. De kleuter leeft vanuit het beeldbewustzijn; door het vertellen van sprookjes blijft dit bewustzijn stromen. De wijsheid van de sprookjes spreekt via beelden tot de kinderen, wij leggen dit als kleuterjuffen bewust niet nog eens moraliserend uit. Herhaling en een vast ritme spelen een grote rol in het dagelijks handelen, zo vertellen de juffen de sprookjes



meerdere malen en komt het verhaal steeds meer bij de kinderen aan.

### Taal

De oudste kleuters kunnen het verhaal dan vaak letterlijk navertellen. Door de herhaling komt de taalverwerving op gang. Nieuwe woorden en begrippen komen langs. Soms zijn er kleuters die bezwaar maken en vragen: "Alweer juf?" Dat kan betekenen dat het tijd is voor een nieuw verhaal, maar de vraag kan ook voortkomen uit het niet gewend zijn dat verhalen worden herhaald. De prentenboeken geven de kleuters naast een verhaal, ook mooie platen om naar te kijken. De fantasie en de werkelijkheid worden op deze manier gestimuleerd en gevoed. Ook het onderscheid zien tussen beide zaken komt op gang. Juffen kunnen zelf ook een verhaal bedenken, waardoor ze via een beeld, een pedagogische waarde overbrengen op de kinderen.

### Opruimen

Na het vrije spel gaan de kinderen samen met de juf opruimen. Onder het opruimen zingen we opruimliedjes, zoals:

*Rommele, bommele, bom,  
de speeltijd is weer om.  
We maken nu de klas,  
precies zoals die was.*

Ook tijdens het opruimen zijn er ontwikkelingsmogelijkheden. Alles wordt naar een vaste plek gebracht, materialen worden gesorteerd, lappen gevouwen en stoelen gerangschikt in een kring. De groten helpen de kleintjes. Met het opruimen ontwikkelen de kinderen een gevoel voor schoonheid, eerbied en liefde voor de omgeving.

### Etenstijd

Voor het naar buiten gaan eten de kinderen gezamenlijk

*De aarde doet het groeien,  
de zonne doet het bloeien.  
Rijp wordt het van de regen,  
drievoudig draagt het zegen.  
Eet smakelijk allemaal,  
Bon appetit mes amis!*

Na de spreuk wordt het muziekdosje aangezet en eten de kinderen in rust en stilte hun boterhammetjes op. Bij het fruit eten wordt er gezellig met elkaar gepraat. 1 keer in de week wordt er samen met de kinderen gekookt. Meestal is dit soep maar soms ook macaroni of appelmoes. Alle kinderen eten mee. Nieuwe kinderen moeten daaraan meestal wennen en proeven dan een hapje, over het algemeen eten zij al snel vanuit de nabootsing alles mee.

### Oudste kleuterdag

Op woensdag bakken de kinderen brood in de klas. Na het bakproces eten wij het gezamenlijk op.

Brood bakken is voor veel kinderen fijn werk. Het hele proces nemen ze waar en ze helpen mee. In een schaalje wordt wat lauwwater gedaan en er wordt gist aan toegevoegd. Een paar kinderen mogen roeren. De juf maakt dan een kuiltje in het midden van het meel en schenkt het mengsel erin. Er gaat een warme lap over en als ze dan na een tijdje weer kijken zien ze dat het meel 'bellen blaast'. Juf begint te kneden en daarbij zingt zij een liedje:

*Zeg bakkertje, zeg bakkertje,  
wat doe je met dat meel?  
Ik bak er lekkere broodjes van  
en koekjes oh zo veel.  
Bak boven, bak onder,  
bak bolletjes voor mijn mond.*

De kinderen die graag willen helpen hebben hun schort al om en nemen het kneden over van de juf. Er wordt hard gewerkt en ondertussen geroken, gevoeld en geproefd. Een hele ervaring dat 'echte' bakken!

### Buiten spelen

Buitenspelen is een belangrijke activiteit

in ons dagprogramma waarin motoriek, sociale contacten - ook buiten je eigen klas - en zintuigen worden aangesproken. Buiten wordt gespeeld met zand, water, stenen, pannen, emmers, karren, steppen enz. De kinderen zijn volkomen vrij in hun spel. Na de kerstvakantie bieden de juffen touwtje springen aan als extra activiteit. Kinderen maken: taarten, zoeken slakken, schommelen, glijden, sjouwen, touwtjespringen..... Hier oefenen zij de bewegingszin en evenwichtszin. Hoe ver kan ik springen? Kan ik die tak dragen? Hoeveel kinderen passen in de kar? Ook beleven ze de natuur met haar seizoenen.

In de winter spelen ze korter buiten dan in de zomer, maar ze spelen elke dag wel even buiten, zelfs als het regent. Wanneer er regen wordt verwacht, geef uw kind dan regenlaarzen en een waterdichte jas mee. Voordat wij weer naar binnen gaan, ruimen we alle spullen samen op in de schuur.

Bij het naar binnen gaan zingen wij seizoen liedjes of een uitklopliedje:

*Even stampen, even stampen,  
even stampen, ja, ja....  
Even klappen, even klappen  
even klappen, ja, ja....*

*Even springen, even springen,  
even springen, ja, ja....  
Even kloppen, even kloppen,  
even kloppen, ja, ja....*

### Wandelen

De juffen gaan iedere week met de kinderen in het park wandelen. Onderweg stoppen ze even om een mooie paddenstoel te bekijken of blaadjes in alle kleuren op te rapen. Hier ontwikkelen de kinderen: de sociale omgang (samen hand in hand wandelen), de zintuigen en eerbied voor de natuur. In de zomer maken de kinderen soms een lange wandeling naar het park. Dan nemen ze soms het eten mee en picknicken op het grasveld met de vele bloemen of gaan naar de speeltuin. Bij een lange wandeling gaan er 2 ouders mee.



### De dag afsluiten

Wanneer de ochtend om is sluiten de kinderen gezamenlijk de dag af. Dan zingen we:

*Wanneer wij 's avonds slapen gaan,  
wacht ons het sterrenland.  
De hemelpoort gaat open  
en alle kinderen lopen, langs manestrallen  
naar hun ster, die is dan niet meer ver.  
"Tot morgen lieve kinderen, tot morgen  
allemaal!"*

### Ademhaling en ritme van de klas

Voor de kleuters is het gevoel van vertrouwen, geborgen zijn en innerlijke zekerheid een noodzaak. Daarom is ritme in alles wat er om hen heen gebeurt belangrijk. Alles op zijn tijd ieder jaar, iedere week en iedere dag. In de kleuterklas ontstaat er ritme door een harmonische afwisseling van inspanning en ontspanning, gelijk aan inademing en uitademing. Drukke activiteiten en momenten van rust wisselen elkaar af. Zo is er ook een evenwicht tussen het vrije spel van de kinderen en de door de juf ingevoerde activiteiten met de hele klas.

Door ritme en regelmaat gaan kinderen gemakkelijk mee in de stroom van het klassengebeuren. En hoeft niet alles steeds opnieuw te worden uitgelegd.

## Weekritme

De namen van de weekdays verwijzen naar een samenhang met de planeten aan de hemel:

**Zondag Zon**

**Maandag Maan**

**Dinsdag Mars**

**Woensdag Mercurius**

**Donderdag Jupiter**

**Vrijdag Venus**

**Zaterdag Saturnus**

In de kleuterklas worden de kwaliteiten van de planeten meegenomen in de dagelijkse activiteiten.

**Maandag** staat in het teken van de maan met haar waterkwaliteit. We schilderen zij juist die dag 'nat in nat'. Het gaat bij het schilderen om de kleurbeleving en niet om de voorstelling.

**Dinsdag** staat in het teken van Mars en zijn vuurkwaliteit. We koken met verse groenten de 'lekkerste' soep. Hier beleven de kinderen eerbied voor het eten en voor diegenen die het bereiden.

**Woensdag** staat in het teken van Mercurius, de planeet van de geest, het verstand. De middelste dag van de week. Het is mogelijk om vooruit en achteruit te kijken. Op woensdag kunnen de jongste kleuters

uitrusten door deze dag thuis te blijven. De juffen hebben op deze dag extra tijd voor de oudste kleuters om spelletjes te doen en vaardigheden te oefenen als voorbereiding op de eerste klas.

**Donderdag** staat in het teken van Jupiter, symbool van wijsheid. Dit is een feestelijke dag; een 'kleine zondag', een dag om leuke, feestelijke dingen te doen: plakken met mooie kleuren, een wandeling in het park...

**Vrijdag** staat in het teken van Venus, planeet van de liefde en schoonheid. De kinderen kneden iets moois van bijenwas: een visje, een eendje, een bloemetje. Dit naar aanleiding van een verhaal, versje of seizoen.

## Euritmie

Euritmie is een bewegingskunst. De gebaren verbeelden de letterklanken van de taal en de tonen van de muziek. De euritmiegebaren hebben een harmoniserende werking op de kinderen. De les wordt begeleid door de euritmist. De euritmist neemt de kinderen aan de hand van een sprookje mee in de beweging.

## Tekenen

Dagelijks kan er door de kinderen 'vrij' getekend worden. Op woensdag krijgen de oudste kinderen een schrift waarin in opdracht wordt getekend. Op dinsdag tekenen we met de hele klas.

Het tekenen begint vanuit bewegingscurven en zijn sterk leeftijdsgebonden en internationaal hetzelfde. Bij kinderen over de gehele wereld ontdekt men rond dezelfde leeftijd dezelfde tekens in het lijnenspel. Geleidelijk aan vindt u in de tekeningen ook elementen uit de waarneming. Het tekenen blijft vooral een naar buiten projecteren van hetgeen het kind beleeft. Tekenen doen de kinderen met blokjes en staafjes van bijenwas.

Dikke potloden gebruiken de kinderen vanaf hun zesde jaar, om kleine dingen mooi neer te kunnen zetten en voor het aanleren van een goede potloodgreep. De kinderen werken vrij en zonder opdracht. Doordat het kind geen opdrachten krijgt, volgen de tekeningen een eigen ontwikkeling. Daarnaast krijgen de ouder kinderen ook opdrachten. Zowel de pure 'stroom van binnenuit' als de ontmoeting met de wereld vindt u in het werk terug.







De loop van het jaar wordt gemarkeerd door de jaarfeesten.

### Michaëlsfeest (29 september)

Het eerste feest van het schooljaar is een echt herfstfeest. De kinderen beleven vooral de rijke oogst: met vele soorten fruit, graan, noten en andere lekkernijen. De kinderen nemen dan inheems fruit mee voor de oogsttafel, maken appelmoes en spelen in de wind met hun 'Zwiere-Zwaier'.

### Sint Maarten (11 november)

Het licht trekt naar binnen, buiten wordt het donker en koud. De kinderen spelen het spelletje van Sint Maarten en de bedelaar en rond 11 november vieren we dit samen met de ouders.

### Advent

Op de eerste maandag na Advent lopen de kinderen in de klas het Adventstuintje. Dit is een spiraal gemaakt van zand en stenen met in het midden een kaars. Eén voor één lopen de kinderen door de spiraal en steken een eigen kaarsje aan (die in een appel met gouden ster zit) en zetten deze dan langs de weg. Zo ontstaat er een lichtspiraal van brandende kaarsjes. In de adventstijd zingen we elke maandagochtend gezamenlijk in de zaal. Rond deze tijd worden ook de ramen versierd met gele sterren en een blauwe hemel.

### Sinterklaas (5 december)

Het Sinterklaascadeau dat de kleuters krijgen, is voor alle kinderen hetzelfde en wordt door de ouders zelf gemaakt. Hiervoor wordt een werkvond georganiseerd waarop er samen met andere ouders aan het cadeau wordt gewerkt. Tijdens de Sinterklaasviering gaan de kleuters naar het toneelstuk van de Sterrenkinderen kijken. Dit wordt opgevoerd door de derde klas en gaat over Sinterklaas die een ontmoeting heeft met Maria in de hemel. De zon, maan, en sterren begeleiden Maria en het kerstkind op hun weg naar de aarde. Daarna gaan de kinderen weer naar de klas en misschien komt de Goedheiligman daar zelf ook nog wel even langs.

### Kerstfeest

In de Kersttijd spelen de kinderen het kerstspelletje iedere dag in de klas. Alle kinderen hebben daar een rol in: als Maria, Jozef, engel, schaapje, herder, ezeltje, osje of waard. De opvoering voor de ouders vindt plaats op de donderdagochtend voor de kerstvakantie. Tijdens de kerstmaaltijd mag iedereen in zijn of haar mooiste kleding op school komen.

## JAARFEESTEN

---

### Driekoningenfeest (6 januari)

Het Driekoningenfeest vieren de kinderen met het eten van Driekoningenbrood/cake waarin 3 bonen of 3 gekleurde steentjes zijn verstopt. Vinden ze een boon of steentje in hun stukje brood, dan mogen ze die dag de koning zijn! Misschien wel de rode Melchior, de blauwe Baltazar of de groene Kaspar. De kinderen spelen in deze tijd het Driekoningenspel dagelijks in de klas.

### Maria Lichtmis (2 februari)

Maria Lichtmis is een feestelijke afsluiting van de advents- en kerstperiode. Nog één keer worden alle liedjes van Sint Maarten, Sinterklaas en Kerst gezongen. Het is nog winter maar de komende lente is al weer voelbaar in de klas. De dagen worden lichter en de blauwe sterrenhemel wordt weer van de ramen gehaald.

### Lentefeest (21 maart)

Op school vieren wij het Lentefeest en beleven wij aan de hand van liedjes, spelletjes en verhalen, het ontwaken van de aarde. Die dag is de klas omgetoverd tot een holletje van Moeder Aarde. De kinderen mogen verkleed komen als natuurwezen: konijntje, lieveheersbeestje, elfje, kabouter, bijtje, bloemenkind.... er worden pannenkoeken gegeten .

### Palmpasen

Voor Palmpasen maken de kinderen een mooie versierde Palmpasestok, met een eigen gebakken haan boven in de top. Op deze dag lopen de kleuters de Palmpasenopectocht,

### Pasen

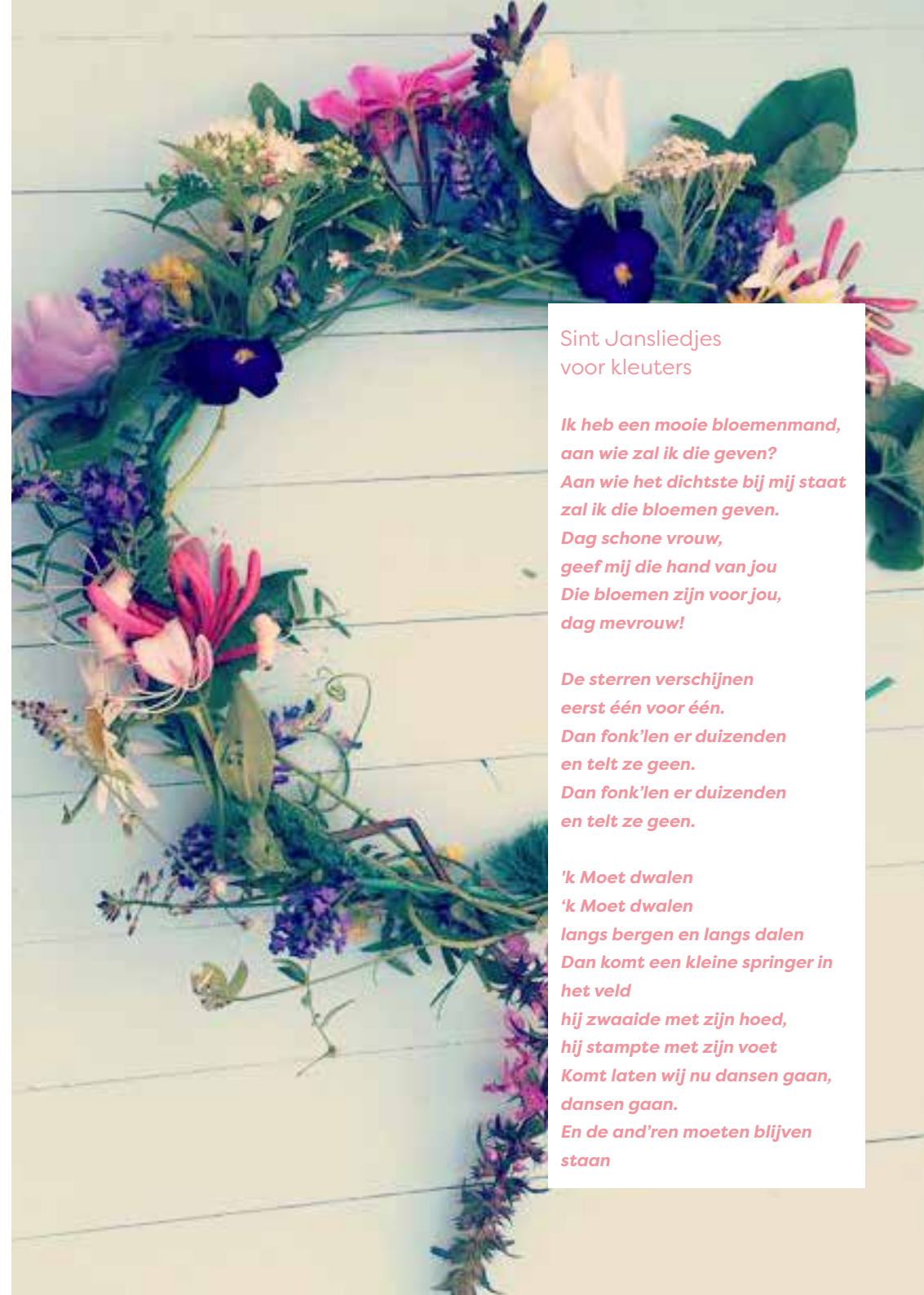
Met Pasen vieren we het nieuwe leven, waar ook het ei symbool voor staat. We vertellen een mooi Paasverhaal en hebben een heerlijke Paasbrunch.

### Pinksteren

De kinderen vlechten pinksterkransen met bloemen, gemaakt van crêpepapier. De kroonkinderen mogen bruid en bruidegom zijn. Zij lopen onder de bloemenbogen, toegezongen door de kinderen van de hogere klassen. De kleuterklassen doen gezamenlijk kringspelen op het plein of in de zaal. Iedereen komt in het wit gekleed op school.

### Sint-Jansfeest (24 juni)

Met echte bloemenkransen en goed gevulde picknickmand is dit hét grote familiefeest. 's Avonds wordt in het bos een vuur gemaakt. Ouders, kinderen en leerkrachten komen samen om te dansen, zingen, eten en gezellig samen zijn.



### Sint Jansliedjes voor kleuters

*Ik heb een mooie bloemenmand,  
aan wie zal ik die geven?  
Aan wie het dichtste bij mij staat  
zal ik die bloemen geven.  
Dag schone vrouw,  
geef mij die hand van jou  
Die bloemen zijn voor jou,  
dag mevrouw!*

*De sterren verschijnen  
eerst één voor één.  
Dan fonk'len er duizenden  
en telt ze geen.  
Dan fonk'len er duizenden  
en telt ze geen.*

*'k Moet dwalen  
'k Moet dwalen  
langs bergen en langs dalen  
Dan komt een kleine springer in  
het veld  
hij zwaaide met zijn hoed,  
hij stampte met zijn voet  
Komt laten wij nu dansen gaan,  
dansen gaan.  
En de and'ren moeten blijven  
staan*

Dit wordt aangeboden in het kleuteronderwijs:

### Zintuiglijke en lichamelijke oefening

- Vrij spel
- Gebaren spelletjes
- Arbeidspelen
- Kringspelen
- Motorische spelen (bijv. parcours lopen)
- Huppelen, hinkelen, knielen, balanceren,

- zijwaarts springen, op tenen lopen, touwtjespringen..
- Buiten spelen
- Brood bakken, soep koken, koekjes bakken, appelmoes maken, timmeren enz.

### Nederlandse taal

- Sprookjes, verhalen, liedjes, rijmpjes, raadseltjes, gesprekjes
- Arbeidsspel
- Poppenspel
- Rollenspel (uitbeelden, Kerstspelletje, Sintspelletje enz.)
- Euritmie
- Tafelspelletjes
- Taalspelletjes, handgebaren

### Rekenen

- Bouwen met blokken, kistjes en planken
- Meten en wegen
- Ordenen (met bijv. opruimen)
- Groot, lang, klein, kort in het spel
- Tijdsgevoel (ritme van de dag/week/jaar)
- Begrip en beleving van zwaarte; tillen en tijdens de kringspelen en liedjes
- Rekenpelletjes aan tafel en in de kring
- Rekenactiviteiten met begrippen als meer/minder, groter enz. in spel en beeldvorm
- Dobbelen gooien



### Activiteiten

- Bijenwas kneden / klei
- Tekenen
- Plakken
- Schilderen
- Euritmie
- Muziek
- Knutselmand
- Spelen van sprookjes in het vrije spel
- Viltten met wol
- Koken
- Handwerken
- Rekenpelletjes/taalspelletjes

### Sociale redzaamheid

- Vrije spel
- Buiten spelen
- Vertellen en luisteren in de kring
- Gezamenlijke arbeid
- Helpen met klaarmaken voor klassengebeuren
- Afwassen, inschenken, schilderspullen klaarzetten
- Samen eten
- Samen opruimen.
- Kringspelen

### Andere kennisgebieden

- Goede gewoontes (vanuit nabootsing)
- Opruimen na activiteit
- Regels en afspraken tijdens het spel



### Bevordering van gezond gedrag

- Eerbied, er wordt zorgvuldig omgegaan met elkaar en met het materiaal
- Rustige en veilige omgeving bieden (veiligheid en geen prestatiedrang, het gaat om arbeidsvreugde)
- Zelfredzaamheid
- Luisteren naar elkaar
- Warm en fijn voelen

Aan de manier waarop kinderen spelen, bezig zijn en meedoen met de gezamenlijke activiteiten kan de kleuterleidster veel aflezen aan hun ontwikkeling. Met het ontwikkelingskader in het achterhoofd neemt de kleuterjuf de kinderen dagelijks waar en registreert haar waarnemingen in een digitaal volgsysteem (Parnassys). Op vaste momenten worden lijsten ingevuld om de ontwikkeling in tijdspanne goed te kunnen overzien.

### Pedagogische vergadering

In de wekelijkse pedagogische vergadering komen de kleuterleidsters en leerkrachten van de onderbouw bij elkaar om over de ontwikkeling van de kinderen te spreken. In de pedagogische vergadering kan een groep, een klas of een individueel kind worden besproken. Gezamenlijk wordt getracht een beeld te vormen van de kleutergroep of de individuele kleuter. Bij deze vergadering is ook een IB'er aanwezig. Naar aanleiding hiervan kunnen pedagogisch-didactische aanwijzingen aan de kleuterleidster worden gegeven of kunnen er na overleg met de ouders, verschillende therapieën worden uitgevoerd.

### Contact met de ouders

De kleuterjuf heeft geregeld contact met de ouders. Na schooltijd is hiervoor

gelegenheid, voor een uitgebreid gesprek maakt de juf een afspraak. Op de ouderavonden en twee keer per jaar in een 10-minutengesprek. Aandachtspunt is dat als er over het kind gesproken wordt, het belangrijk is dat het er niet bij is! Juf kan dan een plaatsje voor hem of haar zoeken waar het even kan tekenen. Zo kan er in alle vrijheid gesproken worden, zonder het kind zelf daarmee te belasten. Persoonlijk contact hierin vinden wij erg belangrijk.

Op de ouderavonden komen de achtergronden van de school, onderwerpen die leven in de klas, jaarfeesten en diverse thema's rondom de kleuters aan de orde. Het is zeer wenselijk dat u hierbij aanwezig bent om inzicht te krijgen in uw kind.



Als een kind vier jaar is geworden, komt het voor het eerst in de kleutergroep. Het ene kind went sneller dan het andere, maar na enige tijd zijn het voor de juf 'haar' kleuters geworden. Twee tot drie jaar begeleidt zij de kinderen in deze ontwikkeling. De kleuters zijn leerplichtig vanaf 5 jaar. Dan komt het moment waarop de kleuters

langzaam veranderen in 'oudste kleuters'. Ze gaan zich op een andere manier gedragen, spelen anders en krijgen van nature vaak behoefte aan taakjes en werkjes. Vanaf deze tijd bieden wij de kinderen werkjes aan die hen voorbereiden voor de eerste klas. Om te zien of een kind leerrijp is, wordt er heel zorgvuldig naar het kind gekeken. Want soms blijken leerproblemen in de hogere klassen van de onderbouw terug te wijzen naar het te vroeg overgaan van een kleuter naar de eerste klas.

Leerrijpheidsonderzoek op school. Gedurende de hele kleuterperiode notuleert de leerkracht van ieder kind in het kleutervolgsysteem haar bevindingen en vorderingen.

Alle kleuters die voor 1 augustus 6 jaar worden komen in aanmerking voor het leerrijpheidsonderzoek. Kleuters die in augustus of september 6 jaar worden, blijven doorgang nog een jaar kleuteren.

Dit onderzoek wordt bekeken door de eigen juf, de teamleider kleuterbouw en de intern begeleider. Wanneer er duidelijkheid is over de leerrijpheid wordt geen aanvullend onderzoek gedaan en worden de ouders op de hoogte gebracht.



Wanneer is mijn kind leerrijp?

#### Leerrijpheid op het lichamelijke gebied

- Ledematen worden langer
- Kleuterbuik verdwijnt
- Kuiltjes op handen verdwijnen
- Tandwisseling zet in en de nieuwe kiezen komen door
- **Grove motoriek:** gecontroleerd springen, schommelen, hinkelen, huppelen, gooien en vangen
- **Fijne motoriek:** veters strikken, handgebarenspeletjes, handwerken
- **Evenwichtszin:** touwtjespringen, hinkelen, balanceren

#### Leerrijpheid op sociaal-emotioneel gebied

- Vooraf een plan maken voor het spel
- Splitsing fantasie en werkelijkheid
- Leiding nemen
- Hulp voor oplossing vragen (aan autoriteit toe zijn)
- De wil tot begeerte gaat over in een wil tot leren
- Opdrachten uitvoeren en afmaken
- Probleemsituaties oplossen zonder ruzie of fysiek ingrijpen

#### Tekenen

##### Er zijn 7 fases te onderscheiden:

1. Bewegingscurven
2. Kleuter tekent een blauwe lucht met een klein zonnetje

3. Kleuter tekent een ondergrond
4. De getekende zon wordt steeds groter (wint aan kracht en licht)
5. Het tussengebied wordt gevuld met huizen, bomen en mensen
6. Het tussengebied wordt rijker, er vliegen vogels en vlinders in de lucht
7. Het tussengebied wordt weer eenvoudiger, de rijkdom neemt af. Dit luidt een nieuwe fase in, het kind is leerrijp geworden. De vereenvoudiging is een voorbereiding hierop. De krachten lijken ingehouden te worden om in de nieuwe fase een bloei te bewerkstelligen. Poppetjes worden nu in de huizen getekend (de mens bewoont zijn huis)

Als een kind leerrijp is dan zijn deze 7 fases doorlopen of bijna doorlopen.

#### Doorverwijzing bij aanvullend onderzoek

Wanneer de gegevens ontoereikende duidelijkheid geven doet de Intern Begeleider een aanvullend leerrijpheidsonderzoek. De uitkomst hiervan wordt besproken in de Leerrijpheidscommissie. Het gewogen advies wordt vervolgens door de intern begeleider en de desbetreffende juf besproken met de ouders, waarbij ook duidelijkheid wordt gegeven over de vervolgstappen.

### Leerrijpheidscommissie

#### De leerrijpheidscommissie bestaat uit

- Eigen leerkracht
- Teamleider kleuterbouw
- Intern Begeleider

Op afroep ambulante begeleiders passend onderwijs of schoolarts

### Van kleuter naar Kroonkind

Rond Pinksteren wordt door middel van een verhaal aan de schoolrijpe kleuters in de klas verteld dat zij naar de eerste klas mogen. Dit mooie moment hebben de ouders en de juf tot die tijd bewaard.

### Kroonkinderendag

Dan is het de dag dat je kroonkind bent, je laatste dag in de kleuterklas. Dit is voor de kinderen, ouders en voor de juffies een bijzondere dag. 's Morgens als de kinderen binnenkomen staan er tronen met

gouden kronen klaar. Er ligt een kaart met een mooie spreuk voor ieder Kroonkind, als herinnering aan de kleutertijd. De kinderen worden tot Kroonkind gekroond en hebben als verrassing voor de ouders een toneelstukje, poppenspel of lied voorbereid.

### Uitje Kroonkinderen

Op de laatste schooldag hebben alle kroonkinderen met hun eigen juf een feestelijke dag.

### Van kroonkind naar eerste klas

De eerste schooldag na de vakantie worden de oudste kleuters door hun kleuterjuffies ontvangen voor het overgangsrитуeel naar de eerste klas toe. De juffies dragen dan de kinderen over aan hun nieuwe eerste klasleerkracht. De nieuwe eerste klas is geboren.



### Opvoeding

- De opvoeding van het kind  
*Rudolf Steiner*
- Lopen, spreken, denken  
*Rudolf Steiner*
- De ziel van het kind  
*Caroline van Heydebrand*
- Wat vraagt het kleine kind van ons? *Nora van Baditz*
- Over religieuze opvoeding  
*Marieke Anschütz*
- Kinderspel, beslissend voor het leven  
*Heidi Britz-Crecelius*
- Ouders en kinderen  
*Michaëla Glöckner*
- Kleuters in de klas  
*Freya Jaffke*
- De eerste zeven jaar  
*dr. E. Schoorel*
- De twaalf zintuigen  
*A. Soesman*
- Kindertekeningen  
*M. Strauss*
- Kinderspreekuur  
*W. Goebel en M. Glöckner*

### Leerrijpheid

- De vrije kleuterklas  
*Gezond Hechten*  
*Lois Eijgenraam*
- Dyslexie en touwtje springen  
*Marijke van Vuure*
- Nee!  
*David Walsh*
- Ouders en hun kinderen  
*Michaela Glöcklee*

### Knutselen en activiteiten

- Schilderen met kinderen  
*Brunhild Müller*
- Speelgoed om zelf te maken  
*Freya Jaffke*
- Het spel van moeder en kind  
*S. Troelstra-Bokma de Boer*
- De Seizoentafel van  
*Leeuwen/Moeskops*
- Het hele jaar rond  
*M. van Rooijen/m. van Donkelaar*

- Jaarfeesten vieren met kinderen *B. Barz*
- Leven met het jaar  
*C. Kutik*
- Schipper mag ik overvaren  
*Juul vander Stok*

### Vertellingen en liedjes

- Bakersprookjes  
*Liliane Keller*
- Door het rozenpoortje  
*Marie Theissen-Pouderoyen*
- Sprookjes voor het gezin  
*Gebroeders Grimm*
- Het jaar rond  
*Isa Beskow*
- De Gouden Poort B.  
*Gradenwitz/P. Rosenberg*
- Henny de Gans  
*Vrouwetje Appelwang*  
*Ruth Ainsworth*

Veel van deze boeken zijn te leen bij onze ouderbibliotheek. Tegen een klein bedrag kunt u hier een jaar lang lid van zijn. De bibliotheek wordt gerund door ouders van de school.



# VRIJESCHOOL ALMERE

Lierstraat 7 • 1312 JZ Almere • 036 536 3147  
vrijeschool-almere.nl • info@vrijeschool-almere.nl